

צוויי פאָעטן און צוויי זינגער

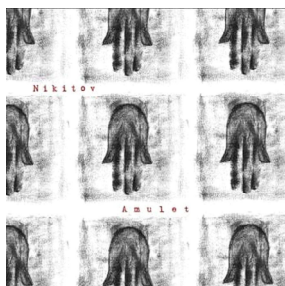
Nikitov

Den holländska musikgruppen Nikitov gav år 2004 ut CD:n Amulet med ett urval av klassiska jiddischsånger: *Sha shtil, Shabes; Bai mir bistu shein; Bessarabianka; Main rue plats; Di Mizinke Oisgegebn; Shloimele, malkele; Di Krenetse; Umru maine; Az der rebe; Jankele; Reizele* samt *Dona, dona*.

Bekanta - kanske alltför bekanta - melodier för de flesta men i sångerskan Niki Jacobs utförande verkligt fräscha och inte tyngda av de traditionella tolkningarna. Så är till och med *Shabes* i hennes version njutbar men även *Main rue plats* och alldeles särskilt Moische Leib Halperns dikt från 1919, *Umru maine*, som hon sjunger a capella:

ווער קען די שיינקייט פֿון אַ ים פֿאַרשטיין?
ווער קען די שיין פֿון דינע אויגן זען?
און ניט צעריסן ווערן זאָל זיין האַרץ פֿאַר פֿרייד.
און ניט צעריסן ווערן זאָל זיין האַרץ פֿאַר לייד,
דו, אומרו מינע, דו.

פֿאַרוואָס בענק איך אזוי נאָך דיר, אַ זאָג,
עס גייט דאָך ניט אַוועק אַ נאַכט, אַ טאָג,
און נאָר איך טראַכט פֿון דיר, און נאָר איך טרוים פֿון
דיר -
פֿון דיר, פֿון דיר, דו לעבן מינעס, דו האַרץ אין מיר,
דו אומרו מינע, דו.



Wolf Krakowski

är verkligen inte traditionell i sin musikstil. Han föddes 1947 i ett DP-läger i Österrike och bodde faktiskt flera år i Eskilstuna innan han 1954 flyttade till Toronto i Kanada. Hans föräldrar var polska judar, som hade överlevt kriget i Sovjet. Att jiddisch var Wolf Krakowskis förstaspråk kan man också höra i hans sång, som präglas av en verkligt genuin "poilish" jiddisch.

Han har givit ut två skivor med jiddischsånger:

Gilgul/Transformations 1996 med sångerna *Tsen Brider; Varshe; Regndl; Friling; Shabes, Shabes;*

Alts Geit Avek Mit Roich; Jeder Ruft Mich Zhamele; Her Nor, Du Shein Meidele; Jidishe Maikholim; Blaib Gezunt Mir, Kroke; Ven Du Lakhst och Zol Shoin Kumen Di Geule.

Goirl/Öde 2002 med *Tate, Mame; Dona, Dona; Kh'vel Shoin Mer Nisht Ganvenen; Mit Farmachte Oign; A Shod Daine TERN; Tsum Sof Vest du Zain Mayn; Drei, Dreidl; Tife Griber, Roiter Laym och Hundert.*

Också här återfinner vi flera av de vanliga sångerna från Amulet som *Shabes, Shabes* och *Dona, Dona*. Niki Jacobs ger en ny friskhet åt gamla, välkända sånger men Wolf Krakowski går ännu längre i sitt nyskapande. Hans stil är svår att definiera men kan kanske kallas en blandning av blues, rock och reggae. Det kan låta märkligt med tanke på urvalet av sånger, men varför inte? Blues behandlar ju också tunga existensiella frågor så kombinationen är ändå inte så motsägelsefull.

Krakowski går långt i sina nytolkningar men det finns en stark framtoning av ärlighet och äkthet i det han framför i sin sång. Längre kan man inte komma från den "etnoschmalts", som tyvärr präglar mycket av skivutgivningen under titeln Jiddisch/Klezmer.

Krakowskis gripande tolkning av Shmuel Halkins oerhört starka dikt från 1944, *Tife griber, roite leim*, är ett bra exempel på hur han tar upp det kanske svåraste av ämnen, Förintelsen, på ett nytt sätt. Flera av sångerna på båda skivorna är också tunga men långt ifrån alla. Men i hans röst och tonfall finns alltid en märklig blandning av sorg, ironi och jämrande förhoppning, en sådan som kommer ur smärta.

Här är första versen av fyra ur denna dikt:

טיפֿע גריבער, רויטע ליים
כ'האָב אַמאָל געהאַט אַ היים
פֿרילינג פֿלעגן סעדער בליען
האַרבסטצייט פֿלעגן פֿויגלען פֿלעגן
ווינטער פֿלעג דאָרט פֿאַלן שניי
איצטער בליט דאָרט ווינד און וויי

Det kan nämnas att de dikter eller sånger, som citeras på Det Senastes Jiddischsida, ingår som arbetsmaterial i Församlingens jiddischkurser.